

Гончаренко Юлія Миколаївна
студентка V курсу
Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

МОЖЛИВОСТІ СИСТЕМИ ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ В ПОПЕРЕДЖЕННІ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Захист прав та інтересів дитини є одним із найважливіших завдань будь-якої держави. Вікова не адаптованість неповнолітніх до умов життя, передусім тих, які вчинили протиправні діяння, вимагає компенсації шляхом їх підвищеного правового захисту [4, с. 1]. Тобто йдеться про необхідність окремої системи судочинства щодо дітей – ювенальної юстиції. Діяльність цієї системи направлена на забезпечення захисту прав та свобод неповнолітніх; здійснення профілактичної роботи з неповнолітніми та іншого комплексу заходів, спрямованого на ресоціалізацію неповнолітнього, його перевиховання, допомогу з визначення життєвих орієнтирів, моделей поведінки. Функціонування такого спеціального правосуддя обумовлено віковими, психофізіологічними властивостями неповнолітніх, їх соціальною незрілістю, підвищеною емоційністю, вразливістю, відсутністю життєвого досвіду.

Варто зазначити, що створити ефективну та дієву систему запобігання дитячій злочинності можна лише враховуючи світовий досвід. На сьогодні можна говорити про існування низки моделей ювенальної юстиції: судова (США, Франція), адміністративна (Шотландія), змішана (Швеція) моделі [3].

В Україні ж, останнім часом, система впливу на неповнолітнього правопорушника також має певні позитивні кроки. На сьогодні наша держава обрала змішану модель ювенальної юстиції, що включає посаду ювенального судді, ювенального прокурора, офіцера пробації, обов'язкову участь у суді представника служби у справах дітей та інше. Проте поряд із впровадженням елементів ювенальної юстиції в Україні, спостерігається не системне, швидке проведення таких реформ. Так, наприклад, з 2012 року в декількох областях запрацювали пілотні проекти – «Зелена кімната» – методика проведення інтерв'ювання дитини, яка потерпіла або стала свідком злочину, в умовах, що мінімізують та не допускають повторної травматизації психіки дитини, не в кабінетах слідчого, а в звичайних кімнатах з м'якими меблями, іграшками [1, с. 23]. Проте, на жаль, такі «зелені кімнати» утворені далеко не в кожному відділу поліції, як це планувалося.

Концепція розвитку кримінальної юстиції, схвалена Указом Президента України від 24.05.2011р., на сьогодні, також в повній мірі, не реалізована. Йдеться, наприклад, про впровадження процедури медіації, стимулювання розвитку волонтерських програм, залучення неповнолітніх до суспільно-

корисної праці, залучення громадськості та інше. Крім цього, сама реалізація є не системною і має в більшості випадків декларативний характер.

Також, на сьогодні чинним КК України передбачено перелік покарань, альтернативних позбавленню волі, проте ці види покарань, на жаль, не завжди і не за всіх умов можна застосувати. Так, штраф та виправні роботи можуть, по суті, застосовуватися лише щодо неповнолітніх, які мають самостійне джерело доходу. Проте не всі підлітки працюють, а сплачувати штраф за рахунок коштів батьків не матиме виховний вплив на такого неповнолітнього. Залишаються лише громадські роботи. Тобто, як виявилось, альтернативи як такої немає і перелік альтернативних позбавленню волі покарань не такий вже й широкий. Тому доцільно було б його розширити на законодавчому рівні, враховуючи досвід зарубіжних країн.

Отже, незважаючи на певні позитивні моменти в розвитку ювенальної юстиції нашої держави, існують певні прорахунки та недопрацювання в цій сфері і для подальшого ефективного впровадження системи ювенальної юстиції в Україні необхідно враховувати міжнародний досвід.

Так, наприклад, в США існують програми перевиховання дітей за участю громадян, що включає в себе наступні елементи. Застосування громадських робіт до неповнолітніх (робота в будинках для літніх людей, читання лекцій іншим неповнолітнім про неправильність протиправної поведінки та реалії відбування покарання); програми самостійного проживання в окремих квартирах; менторські програми, за яких ментори (волонтери, які пройшли тренування) допомагають неповнолітнім сформувати позитивний світогляд на власному прикладі. І така участь громадян у зміцненні правопорядку дала змогу знизити кількість злочинів, вчинених неповнолітніми на 30%. У Швеції за підтримки держави започатковане нічне патрулювання міст. У Норвегії, високу ефективність продемонстрували програми по запобіганню шкільної делінквентності [4].

Також не менш важливим є досвід країн, які сформували власні ювенальні технології. В Японії, наприклад, характерним є: нагляд служби пробації, широке залучення соціальних служб, волонтерів, які призначаються місцевою громадою. І саме така система громадської підтримки та активної участі у процесі перевиховання є одним із найвпливовіших факторів низького рівня рецидивної злочинності серед неповнолітніх у порівнянні з іншими країнами світу [2, с. 45].

Отже, можна зробити висновок, що ефективність системи заходів ювенальної юстиції в аспекті протидії злочинності неповнолітніх підтверджується практикою зарубіжних держав. І саме широке залучення громадськості, волонтерів до цієї діяльності; розроблення програм попередження злочинності неповнолітніх; впровадження інституту медіації;

залучення неповнолітніх до громадської діяльності, сприяють соціальній реабілітації дітей, які вступили в конфлікт із законом та є ефективним соціальним механізмом, який дає змогу відновити фізичний, психологічний і соціальний статус дитини при значній економії коштів на це та сприяє запобіганню дитячої злочинності в цілому. І саме шляхом подальших активних заходів система ювенальної юстиції в Україні буде ефективною в аспекті попередження злочинності неповнолітніх.

Список використаних джерел:

1. Бочкор Н.П. «Зелені кімнати»: рекомендації до обладнання / Н.П. Бочкор, О.В. Даценко та ін. – К. : ТОВ «Агентство «Україна», 2012. – 28 с.
2. Ведерникова О.Н. Современные тенденции развития ювенальной юстиции за рубежом / О.Н. Ведерникова – 2005. – № 3. – С. 43-47.
3. Крестовська Н.М. Ювенальна юстиція: навчальний посібник / Н.М. Крестовська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://goo.gl/3uh9J4>
4. Михайлова І.М. Ювенальна юстиція в системі запобігання злочинам неповнолітніх : 12.00.08 : автореф. дис. канд. юрид. наук / Михайлова Ілона Миколаївна ; Нац. акад. внутр. справ МВС України. – К., 2015. – 20 с.

Науковий керівник: старший викладач Ілько С.А.

Журавель Юлія Миколаївна

студентка VI курсу

факультету міжнародно-правових відносин

Національного університету «Одеська юридична академія»

ДОСЛІДЖЕННЯ СПОСОБІВ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ОБІГУ ЖИТЛОВОЇ НЕРУХОМОСТІ: ПОРІВНЯННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ РЕАЛІЙ

Злочини в сфері обігу житлової нерухомості завоювали статус топ-теми після фінансової кризи. Економічний колапс став причиною застою на ринку нерухомості, тінізації багатьох процесів в ньому і як наслідок – неможливості ведення ефективної боротьби з шахрайством в окресленій сфері. Статистичні дані останніх років залишаються невтішними, а враховуючи сучасні економічні умови та ціни на житло, це середовище зберігає свою привабливість для ведення злочинної діяльності.